

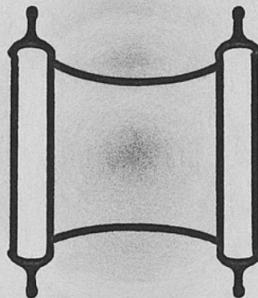
ב"ס"ג

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

Parshas Re'eh

אחרי ה' אלקיכם תלכו כו

*Dedicated To:
Katz Family*

May Hashem pour Shefa upon you
& your families

To find more Maamarim and to dedicate one visit:

ChassidusNow.com

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אלקייכם תלכי כו' - תריך"ט/1869

בש"ד, ש"פ ראה, ר"ח אלול, ד"ט

With the help of Heaven, Parshas Re'eh, Rosh Chodesh Elul, 29th.

Introduction

This discourse by the **Rebbe Maharash** (Rabbi Shmuel of Lubavitch, 1834–1882), the fourth Lubavitcher Rebbe, begins with the verse **הַנֹּחַ יִשְׁרָאֵל יָכִיָּה, הַרְוָא לְשָׁבוּרִי לְבָבָךְ**—a vision of spiritual restoration. Delivered during the week of *Shabbos Nachamu*, following Tisha B'Av, the discourse moves from mourning to redemption, weaving together complex Kabbalistic themes of divine light, judgment, chesed (kindness), and the coming of the final redemption. Drawing from the Arizal, Zohar, Midrash, and earlier Chassidic teachings,

the Rebbe Maharash explores how the fall of the Beis HaMikdash and the exile ultimately serve as a preparation for a far deeper, unshakable Geulah. This ISPC summary covers the entire sequence of ideas from the very first DTS through the most recent segment.

"After Hashem your God you shall walk... and to Him you shall cleave"—this verse contains fifteen words.

Similarly, in Birchas Kohanim there are also fifteen words.

Likewise, in the verse "Hashem you have distinguished today" ("את ה' הָאָמַרְתָּ הַיּוֹם") there are also fifteen words.

And in Yishtabach we say fifteen praises corresponding to the fifteen Shir HaMa'ulos (Songs of Ascents) in Tehillim.

And we must understand the significance of the number fifteen.

Also, we find in this verse "After Hashem your God you shall walk..." that there are five vav's.

And in the verse "You shall fear Him and keep His commandments..." there are also (vav's). We must understand the meaning of these five vav's.

Behold, it is written: "And I will remember My covenant with Yaakov," and "Yaakov" is written there full (with a vav).

And Rashi explains in Chumash that "Yaakov" is written five times full (with a vav), and corresponding to them, "Eliyahu" is written five times missing a vav.

And this is because Yaakov took the vav from Eliyahu as collateral, that he would come to herald the redemption to his children.

אחרי ה' אלקייכם תלכי כו' ובו תדְּבָרָו, שִׁישׁ
בפסוק הַזֹּה ט"ו תבות

וכו בברכת כהנים יש גמ"פ ט"ו תבות, וכן בפסוק
את ה' הָאָמַרְתָּ הַיּוֹם יש גמ"פ ט"ו תבות

ובישמה באנחנו אומרים ט"ו שבחים בנגד ט"ו
שיר הפעלות שבתהלים

ואזrix לברא מהו הענין של מס' ט"ו

וגם מצינו בפסוק **"אחרי ה' אלקייכם תלכי ה"א**
ז.אי"ז

ו"אותו תיראו ואות מזותיו תשמרו" כו, ואזrix
לברא מהו ענין הHAMSA ז.אי"ז אלו

הנה כתיב **"וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יְעַקֹּב"** כתיב מלא
בנאו.

ופירש ר"ש ז"ל בחמיש שHAMSA פעמים נאמר
"יעקב" מלא בנאו, ובנעם באליינו נאמר חHAMSA
פעמים חסר זאו.

והוא לפי שיעקב נטול הנו"ז מלאיו במשכו
ששובא לברא הHAMSA לבניו.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אלקיכם תלכו כו' - ترك"ט/ט' 1869

And we must understand the meaning behind this taking of the vav, and why specifically the vav.

And it will be understood based on what our Sages said on the verse "After Hashem your God you shall walk": is it possible to walk after the Holy One, blessed be He—He of whom it is said, "In the sea is Your path, and Your way in many waters"? How can one walk after Him?

Rather, just as He engaged only in planting first—as it is written, "And Hashem God planted a garden in Eden"—so too, you should engage only in planting first, as it says: "When you come to the land and you plant any food tree."

This is the meaning of "After Hashem your God you shall walk"—to follow in His attributes and conduct.

From this it seems that planting is a superior quality. But we must understand—did not our Sages say that three were obsessive over the land: Kayin, Noach, and Uziyahu?

Of Kayin it is said: "And Kayin was a worker of the land." Of Noach: "And Noach began, a man of the land." Of Uziyahu: "For he loved the land."

From this it seems that being obsessive about the land is not considered a virtue but a deficiency. Yet planting is a form of working the land—so why was it said in praise that just as Hashem occupied Himself with planting, so should you?

But the matter is as follows: behold, the Torah is called by the name "planting," as it is written: "And eternal life You have planted within us."

And therefore it is called "eternal life" (*Chaye Olam*), for behold, prayer is called "temporal life" (*Chaye Sha'ah*), as our Sages of blessed memory said:

Rava saw Rav Hamnuna that he was prolonging his prayer, and said, "They abandon eternal life and engage in temporal life."

ואחריך לברא מeo הענין שגטיל את הנואר, וגם מפני מה זו נא את הנואר.

ויבנו בהקוזם מה שאמרו רבותינו ז"ל על הפסוק "אחרי ה' אלקיכם תלכו": וכי אפשר ללכת אחריו קקדוש ברוך הוא, שנאמר "בַּיּוֹם זֶה כִּי תִּבְאַלְמָנָה" בימים רבים ושבילך בימים רבים—ויאיך אפשר ללכת אחריו?

אל, מה הוא לא נתעפק אלא במתיטה תחלה, שנאמר "וַיַּטְעַם ה' אֶלְקִים גַּן בְּעֵדָן"—אף אתה לא נתעפק אלא במתיטה תחלה, ה' הוא כי תבאו אל הארץ ינטעפם כל עץ מאכל.

וזהו "אחרי ה' אלקיכם תלכו"—ללכת אחר מדותיו ונהגתו.

משמעות מהו שהנטיטה היא מעלה יתומנה. ואחריך להבינו—קלא אמר רבותינו ז"ל שלשה הוא לחתין אחר קדמיה: קיון, נט, ועוזיהו?

בקינו נאמר "וַיַּהַי קַיּוֹן עֹבֵד אֶקְמָה", בנים נאמר "וַיַּחַלֵּל נָמָשׁ אִישׁ קָדְמָה", בعزيزיו נאמר "כִּי אָהָב אֶקְמָה".

משמעות שענין שהו לחתין אחר קדמיה אין זה נחشب למעלה, אלא לא גראותה. ובהרי נטיטה היא בכלל עבוקת אקמיה—ולמה בנטיטה אמרו "מה הוא לא נתעפק אלא במתיטה תחלה, אף אתה נתעפק קיון אלא במתיטה תחלה?

אף הענין הוא, דהגה הთורה נקראת בשם נטיטה, "יכמו שפטות" ותני עולם נטע בוחוננו.

ולכן נקראת כי עולם. דהגה ה תפלה נקראת כי שעה, ויכמו שאמרו רוז"ל

רבא חזיא לרב המנוח דקמאריך באלוותיה כו' ". מניין כי עולם ועוסקינו בתי שעה

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אלקיים תלכו כו' - ترك"ט/ט' 1869

That is, prayer is called *Chayei Sha'ah*—temporal life. To understand what is this concept of *Chayei Sha'ah*, the idea is as follows:

For "sha'ah" (hour) is the aspect of *zman* (time), which is the aspect of *Malchus*—that is, the level of source and root of time: "He reigned, He reigns, and He will reign."

And this is *Chayei Sha'ah*—that is, the life-force of the hour, which enlivens time and space, which is the aspect of *Nefesh*, as it is written:

"Your kingdom is a kingdom of all worlds, and Your dominion is in every generation and generation." "All worlds" refers to space (*olam*), and "generation and generation" refers to time (*zman*).

And this is what is written: "And Mount Sinai was entirely in smoke" (צַעַן)—the word *ashan* is an acronym for: *Olam* (space), *Shanah* (time), and *Nefesh* (soul).

Olam is the aspect of space; *Shanah* is the aspect of time; *Nefesh* is the aspect of vitality that enlivens the world and time.

And behold, *Nefesh* is the lowest level that becomes enclothed in them—just as we see in the human soul that there are five levels: *Nefesh, Ruach, Neshamah, Chayah, Yechidah*.

And the level of *Nefesh* is the final level, which becomes enclothed in the blood to give life to the limbs of the body, as it is written: "For the blood is the soul."

Whereas the *Neshamah* is the level of intellect and understanding in Divinity, as it is written: "The soul of Shakkai will grant them understanding."

And even the level of *Ruach* is higher than the level of *Nefesh*, for the spirit of life is in the heart, whereas *Nefesh* is in the liver.

And so too Above, there are likewise five levels: *Nefesh, Ruach, Neshamah, Chayah, Yechidah*, as it is written: "Hashem swore by His soul."

"If He were to put His heart upon him, His spirit and His soul He would gather unto Himself."

שהתפללה נקראת ח'י שעה. ולבדין מהו ענין ח'י שעה, הענין הוא:

כפי "שעה" הוא בבחינת זמן, שהוא בבחינת מלכות, הינו בבחינת מקור ושלוש הזמן—"מלך, מולך, יומלך".

וזהו ח'י שעה—כךינו, היות של ה' שעה ש'היא מלחמה את הזמן ומקומו, שהוא בבחינת נפש, וכמו:

מלכות מלכות כל עולם, וממשתק כל דור" "כל עולם" הוא בבחינת מקום, "ודור ודור" הוא בבחינת זמן.

וזהו מה שכתוב: "וְהַר סִינֵי עָשָׂו בָּלוּ". "עָשָׂו" הוא ראשי פבויות: עולם, שנה, נפש.

עלם" הוא בבחינת מקום; "שנה" הוא בבחינת זמן; "נפש" הוא בבחינת מה שהיא את העולם והזמן.

ונפה "נפש" היא בבחינה האחרונה שמתלבשת בכם, וכמו שרואים בנפש הארץ שיש בו ה' בבחינות: נפש, רוח, נשמה, טה, יחידה.

ובבחינת נפש היא בבחינה האחרונה שמתלבשת בכם להקויות את אברי הגוף, וכמו שכתוב: "כִּי הִקְם הוּא הַנֶּפֶש".

מה שאין בו נשמה היא בבחינת שלל ונשנה. באלקות, וכמו שכתוב: "ונשנת שדי פביהם".

ונם בבחינת רוח היא למעלה מבחינת נפש, כי רוח הרים היא בלב, מה שאין בו נפש היא בכבד כו.

וכך למעלה יש גם-כו ה' בבחינות: נפש, רוח, נשמה, טה, יחידה, וכמו שכתוב: "נשבע ה' בנפשו".

"אם ישים אליו לבו, רוחו ונשמו אליו יאסף".

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אלקייכם תילכו כו' - ترك"ט/ט' 1869

And the level of *Nefesh* is the final level, which is the aspect of *Memalei Kol Almin* (the indwelling Light), which becomes enclothed within the worlds to give them life.

And this is what is written about the Generation of the Flood: "My spirit shall not contend within man forever."

That is, originally the world was illuminated with the level of *Ruach*, and that is why they lived such long lives—some nearly a thousand years.

And this is because the level of *Ruach* was shining. But after the sin of the Generation of the Flood, it is written: "My spirit shall not contend within man forever"—meaning the level of *Ruach* would no longer shine, only the level of *Nefesh* alone.

And this is what is written: "My soul longs, indeed it pines, for the courtyards of Hashem"—that is, the *Nefesh* has yearning and desire for Hashem,

because it is the lowest level; therefore, it is in a state of expiration and yearning to be absorbed into His Essence, etc.

And this is why it is called *Chayei Sha'ah* (temporary life), which is only the level of *Nefesh*, etc.

But Torah is called *Chayei Olam* (eternal life), which is the level of eternity,

because the meaning of "Olam" here is eternity, as our Sages of blessed memory said:

"Wherever it says 'Li' (to Me), it does not move forever"—meaning eternal;

so too, Torah is called *Chayei Olam*, which is the level of eternity that is above *Chayei Sha'ah*.

And this is why [Rava] wondered: "They abandon *Chayei Olam* and engage in *Chayei Sha'ah*,"

because prayer is entirely only the level of *Chayei Sha'ah*—"Heal us," "Bless for us," etc.

ובחינת נפש היא הבחינה אחורונה, שהיא בבחינת כל עולם, שמתלבש בעולמות להקיהם כו'.

וזהו מה שכתב בדור המבoli: "לא ידונ רוחו באדם לעולם".

והינו, שמתחללה קה מair בעולם בבחינת רוח, וזה שחיי מאירין ימים הרבה—שיש שחיי חיים קרוב לאלף שנה.

והינו לפי שחייה מair בבחינת רוח. מה שאין כן אמר חטא דור המבoli, כתיב "לא ידונ רוחו באדם לעולם"—שליא יהיה מair עוד בבחינת רוח, רק בבחינת נפש בלבד.

וזהו מה שכתב: "כלמה נפשי לחצרות ה

והינו שיש לבחינת נפש כלוון ותשוקה לה', לפי שחייה בבחינה אחורונה, על כן היא בבחינת כלוון ותשוקה להפכילה בעצמותו כו'.

וזהו שנקרהת כי שעה, שהיא רק בבחינת נפש כו

מה שאין כן תורה נקרהת כי עולם, שהיא בבחינת נצחיות,

כפי פירוש של עולם זה, הינו נצחיות, כמו שאמרו ר' ל

כל מקום שנאמר לי, אין זו לעולם—שפירושו נצחיות.

כח תורה נקרהת כי עולם, שהיא בבחינת נצחיות, שיש להמעלה מבחינת כי שעה.

ולזה קה מתחמה: "מניחין כי עולם וועסקין בחייב", שעה,

כפי פלה היא הכל רק בבחינת כי שעה: "רפאנו", ברוך עליינו" כו.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אל-קִים תָּלִיכוּ כו' -תְּרֵךְ ט/ 1869

And even though it is also necessary to draw down *Chayei Sha'ah*, nevertheless, through drawing down Torah, which is *Chayei Olam*,

the *Chayei Sha'ah* is automatically included—for "included in 200 is 100."

And this is why "Torasan umnosan" (their Torah is their occupation)—they are exempt from prayer, because the level of drawing down *Chayei Sha'ah* through prayer is automatically drawn through Torah.

And with this we can understand what is listed in the Midrash as a deficiency—that they were obsessive after the earth.

For behold, over the fruits of the land we bless "Borei pri ha'adamah," meaning fruit that the earth brings forth.

And this is the concept of *tevuah* (produce), which is from the level of earth.

For behold, it is written: "Israel is holy to Hashem, the first of His produce."

"Tevuasoh" means the produce of Hashem—Hashem being the level of "b'heibaram" (with the letter hei He created them),

that is, the root of produce is drawn only from the final *hei*, which is the level of *adamah*, the level of *Malchus*.

And this is [why it is called] "fruit of the earth," drawn only from the level of *Malchus*, the level of *hei*, etc.

And the main type of produce is barley, because wheat—some say—is from the tree species, for the Tree of Knowledge was wheat.

And barley is the level of "shiu'ur hei" (measure of the letter *hei*), which is drawn from the level of *hei*.

And this is as our Sages of blessed memory said in the Mishnah in Pesachim regarding produce, that this is the time of the barley harvest.

ונאך שאריך גמ"כו להמ"שכת חי' שעה

אבל על-ידי המ"שכת הtoutה שהוא חי' עולם,
מןילא נכלל בחינת חי' שעה, כי יש בכלל מאותים
מן.

ולזה "תורתנו אוננו" פטורים מון כתפלה

לפי שמןלא נמליך בחינת המ"שכת חי' שעה
שעל-ידי כתפלה.

ובזה יובן מה שקשה באנדרש לאירועא מה שחי'
לקטינו אחר האדמה
דנה על פירות הארץ מברכין "בורא פרי הארץ",
דכניינו פרי שהאדמה מוציאיה.

וזהו עניין התבואה, שהוא מבחןת אדמה

דנהה כתוב: "קדש ישראל לה', ראשית קבאותה".

קבאותה" הינו קבאותה ה', ה' הוא בחינת
בhbאמ"ם—ביה"א בראמ

דכניינו, ששרש התבואה נמליך רק מבחןת ה'
אחרונה, שהוא בחינת אדמה, שהוא בחינת מלכות

וזהו "פרי הארץ", שמאשכין רק מבחןת מלכות,
בחינת ה' כו

ועקר התבואה היא שעורים, כי חטיה יש דעה שהוא
מן אילו—עד הדעת חטה חיטה

ושעורה הוא בחינת "שיעור ה'", שמןלא מבחןת
ה'.

וזהו מה שאמרו ר' נ"ל במשנה בפסח על התבואה,
שאו הוא זמן קצר שעורים.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אל-קִיּּם תְּלִכּוּ כֹּו' -תְּרֵךְ ט/ 1869

As it is written: "Guard the month of spring," and it is written: "For the barley was *aviv* (ripened)."

And on Pesach, which is the first revelation when they left exile, the drawing is only to the level of *tevuah* (produce).

Whereas on *Atzeres* (Shavuos), it is about the fruits of the tree, for a tree is the level of *etz* (tree),

and it is written: "For man is a tree of the field." *Adam* is the level of Supernal Man upon the throne,

which is the level of earthliness to the Supreme, the 248 commandments corresponding to the 248 limbs of the King.

And the King is the level of the very Essence of the Infinite Light, and man is the "tree of the field," which is the level of the Tree of Life, etc.

And on *Atzeres* (Shavuos), which is the time of the giving of the Torah, it is about the fruits of the tree, for that is the time of revelation of the level of the Tree of Life, which is the level of tree, etc.

And this is why then they bring the two loaves from wheat—because it is from the level of tree.

Also, wheat corresponds to the twenty-two letters of the Torah.

And this is the difference between weekday and Shabbos:

on weekdays only the level of *Malchus* shines;

whereas on Shabbos, when the worlds ascend, the level of the Tree of Life shines, etc.

And this is the difference between *adamah* (earth) and *neti'ah* (planting).

Behold, Kayin, Noach, and Uziyahu who were obsessive after the earth—meaning, all their desire was to draw down only the level of *adamah*,

that is, the vitality belonging to the worlds, namely the level of barley—"shiur hei" (measure of the letter hei), whose root extends from the level of the final *hei*, the level of *adamah*.

וכמו שכתבוב: "שמור את חֶשֶׁב האָבִיב", וכותיב: "כִּי הַשּׁוֹרֶה אָבִיב" כו'.

ובפסח, שהוא הגילוי הראשון, שאו יצאו מן בגלות, אז רק הוא הנקשכה לבחינת קבואה.

מה שאין כו' בעצרת, הוא על פירות האילן, כי אילן, הוא בבחינת עץ.

וכותוב: "כִּי אָדָם עַז הַשְׂדָה", "אָדָם" הוא בבחינת אָדָם העליון שעיל הפסח,

שהוא בבחינת "אָדָם לְעַלְיוֹן"—רמ"ח פקדין, רמ"ח אברין דמלכא

ומלכא הוא בבחינת עצמות אור-איינ-סוף מפש, והאדם הוא "עַז הַשְׂדָה", שהוא בבחינת "אילנא דתני".

ובעצרת, שהוא זמן מתן תורה, אז הוא על פירות אילן,

לפי שאו הוא זמן גילוי בבחינת "אילנא דתני", שהוא בבחינת עץ כו'.

וזהו מביאין שמי הלחם מחתים, לפי שהוא מבחן עץ.

ונגמר הפרש שבעין חול לשבת

שבחול אינו מאיר רק בבחינת מלכות

מה שאין כו' בשבת, שאו היא עלית העולמות, מאיר

בחינת "אילנא דתני" כו'.

ונזהו הפרש שבעין אדמתה לבטעה.

והנה קין ונח ועוזיהו שחיו לסתין אחר האדמתה—הינו, בשל תשוקתם קימת להמשיך רק בחינת אדמתה.

הינו, קיימת השידך לעולמות, דהיינו בבחינת שעורה—"שיעור ה'", ששרשם נמשך מבחן ה' בחינת אדמתה.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אלקיים תלכו כו' - ترك"ט/ט' 1869

And this is what is written by Noach: "And Noach began, a man of the earth"—he became weekday.

Just as there is no comparison between weekday and Shabbos, so too there is no comparison between the drawing from *adamah* and that from *neti'ah*,

and therefore it is considered a deficiency, etc.

Whereas the level of *neti'ah*, which is drawing from the Tree of Life, which is the drawing of Torah—therefore, regarding this level of *neti'ah* it is written:

"After Hashem your God you shall walk...," just as He did not engage except with planting at first, as it is written:

"And Hashem God planted a garden in Eden from the beginning," for in the level of Gan Eden there is additional light drawn from the name Havayah.

For the creation of the world was only from the name Elokim, which is the level of *Malchus*, the level of *adamah*;

whereas in Gan Eden it is written Havayah, and therefore it says "He planted"—which is the level of the Tree of Life.

So too, you shall not engage except with planting at first—that is, to also draw down the level of the name Havayah, etc.

And this is [the meaning of] "You shall plant every food tree"—*ma'achal* (food) in gematria is Havayah-Adnus,

meaning to draw the name Havayah into the name Adnus, etc.

For the level of *neti'ah*, which is the Tree of Life, is the level of *vav*,

for *tevuasoh* (His produce) is only the level of Hashem's produce; whereas *neti'ah* is the level of *vav*, etc.

And this is the matter of the *vav*'s mentioned in the verse: "After Hashem...," etc.

And this is the matter of the *vav*'s that are stated in the verse: "After Hashem your God you shall walk," etc.

And now it can be explained why Yaakov is written full, with a *vav*, specifically, and why he took it as a pledge from Eliyahu.

וזה מה שכתב בנה: "וילך נח איש הארץ"—שנעשה חול.

כמו שאין ערך חול לגבי שבת, כה אין ערך להמשכה ש品格ית הארץ לגבי בחינת נטיעה.

ועל-כן הוא גראותא כו'.

מה שאין בו בחינת נטיעה, שהיא המשכה מאיינן—כך, שהיא המשכת ה토רה

על-כן על בחינת נטיעה כתוב: "אחרי ה' אלקיים —"תלכו

מה הוא לא נתעף אלא בטע תחלה, כמו שכתוב: "ויעט ה' אלקים גו בעדו מקדם

שבבחינת גונען גמיש תוספת אורות, המשכה. מבבחנת שם הוא

כבריאת העולם היתה רק מבחן שם אלקים; שהוא בבחינת מלכות, בבחינת הארץ,

מה שאין בו גונען כתוב הו', וליה נאמר ".ויעט"—שהוא בבחינת אילנא דמי

אף אם אל תעסקו אלא בטע תחלה, בבחינת הארץ. להמשיך גמ-כן בבחינת שם הו' כו

וזהו: "וונטעם כל עץ מאכל"—"מאכל", בגימטריה: הו'-אד

להנינו להמשיך שם הו' בשם אד

והנה בבחינת נטיעה שהיא "イルנא דמי", היא בבחינת גו,

כى "קבאותה" היא רק בבחינת "קבאותה", ובבחינת נטיעת היא בבחינת גו כו

וזהו עננו קוינו שאמיר בפסוק: "אחרי ה' כו

ומעתה יש לומר מה שיעקב מלא בנו"*. דוקא, ונחלו במשפון מאליהו

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אל-ק'ם תלו כו' - ترك"ט/1869

The matter is as follows: it is stated in the Zohar on the verse “And you shall give Me a sign of truth” (*ot emes*), that the sign is the letter *vav*.

For the letter *vav* is called the “sign of truth,” which is the level of *Tiferes*.

Because *Tiferes* is called the “sign of truth.” For behold, the attribute of *Chesed* and the attribute of *Gevurah* are not called “truth,”

because “truth” is the aspect of that which is boundless, that has literally no end.

But the attribute of *Chesed* has the attribute of *Gevurah* opposing it, and likewise the opposite—*Gevurah* has *Chesed* opposing it—

therefore they are not called “truth.” But the attribute of *Tiferes*, which is mercy, is called “truth,”

because the attribute of mercy bears both—

even if according to strict law one is not deserving of kindness or the like, nevertheless, because of compassion one must still draw down kindness upon him.

Thus, it bears both *Chesed* and *Din*, and therefore it is “truth.”

And this is the concept of the attribute of Yaakov, who is called a man of truth,

as it is written: “And Yaakov was a wholesome man,” because he was a chariot for the attribute of *Tiferes*, which is mercy—

which is the concept of *vav*, which is called the “sign of truth,” etc.

Thus, Yaakov is the concept of the letter *vav*.

And now it can be explained what was said above—that Yaakov is written full with a *vav*.

The matter is as follows: it is written, “You will give truth to Yaakov.”

העננו ה' הוא, ר' מה איתה בזוהר על פסוק “ונתפם לו אות אמת”—כא אות לו

שאות לו נקראית “אות אמת”, שהיא בוחינת תפארת.

שברוי מזת החסד ומזת הגבורה אין נקראיים “אמת”.

לפי שאמת הוא בוחינת בלי גבול, שאין לו סוף ממש.

מה שאין בו מזת החסד, יש מזת הגבורה שהוא מנגד לחסד, וכן לחה, למזת הגבורה, החסד הוא מנגד.

על בו אינם נקראיים “אמת”. מה שאין בו מזת התפארת, שהיא רחמים, נקראית “אמת”

לפי שמזת רחמים היא סובלת שנייהם

אף שעיל פי הדין אין ראוי לחסד וכיוצא, אף-על-פי-כן, מצד רחמים, אריך להמשיך עליו חסד.

נמצא שהוא סובל שנייהם: חסד ודין, ועל בו הוא “אמת”.

וזהו עננו מתח שיל יעקב, שנקרא “איש אמת”

וכמו שכתוב: “ויל יעקב איש פם”, לפי שהוא היה מאורביה למזת התפארת שהוא רחמים

שזהו עננו לו, שנראית “אות אמת” לו

ונמצא שעיל יעקב הוא עננו אות לו

ומעתה יש לומר מה שאמרנו שעיל יעקב מלא בנו

העננו ה' הוא, ר' מה כתוב: “תתן אמת ליעקב”.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אל-ק'יכם תָּלְכוּ כו' -תְּרֵך' ט/1869

And this verse raises a difficulty as explained in *Igeres HaKodesh*—for Yaakov himself is truth, so what is the meaning of “You will give truth to Yaakov”? The explanation is that there are two levels of *emes* (truth), as it is written: “A lip of truth is established forever.” There is only the level of “lip of truth,” and there is a level of “absolute truth.” (And it may be said that there are three levels: “lip of truth,” “truth,” and “absolute truth.”)

And the matter is as follows: it is written, “For Hashem is a God of knowledges”—*deios elokim*.

This refers to *daas tachton* and *daas elyon*.

Daas tachton is from below to above—from *ayin* (nothingness) to *yesh* (existence).

Above is *ayin*, that which is not graspable, and below is the *yesh* (something), only that the *yesh* is nullified to the *ayin*.

And this is called only “lip of truth,” for it is only nullification of the *yesh*, and that is not complete truth.

For the true *emes* is that the *yesh* is nullified in its essence entirely, since all is as naught before Him.

And therefore it is called only “lip of truth.”

Daas elyon is from above to below: above is the *yesh*, and below is *ayin*, for all is considered as naught before Him.

This is the *real* truth—complete nullification in essence.

And this is [the meaning of] “You will give truth to Yaakov”—that the level of absolute truth be drawn into the level of “lip of truth.”

Or as we see below in the human soul: there is a lower level of love and fear—

that is, love and fear attained by the soul itself through contemplation,

שָׁמְבָּרְךָ קֹשְׁשָׁא בְּאָגָרָת קָקְדָּשׁ: שָׁהָרִי יְעַקְּבָּעָצָמוֹ, "הָוָא" אַמְתָה? וְמַהוּ "תַּתְנוּ אַמְתָה לְיְעַקְּבָּ"? וְהָעֲגָנוּ הָוָא, דְּהָבָה יֵשׁ שְׁנִי בְּחִינּוֹת "אַמְתָה", וְכָמוֹ שְׁפָטוֹב: "שְׁפָט אַמְתָה תְּפֹון לְעַד". שִׁישׁ רַק בְּחִינּוֹת "שְׁפָט אַמְתָה", וַיֵּשׁ בְּחִינּוֹת "אַמְתָה לְאַמִּתָּה". וַיֹּשׁ לְוֹמֵר שְׁהָן ג' בְּחִינּוֹת: "שְׁפָט אַמְתָה", "אַמְתָה", ("אַמְתָה").

וְהָעֲגָנוּ הָוָא, דְּהָבָה פָּתוֹב: "בַּי אֶל דְּעוֹת הָוִי, דַּע פְּחַתְׁזָן" וְ"דַע עַלְיוֹן".

דַע פְּחַתְׁזָן" הָוָא מַלְמְטָה לְמַעַלָה: מַאֲזִין לִישׁ שְׁלָמָעָלָה הָוָא אַזְן שְׁנִיאָנוּ מַוְישָׁג, וְלַמְטָה הָוָא הַיָּשָׁר. רַק שְׁהִישׁ הָוָא בָּטַל לְאַזְן וְזַהוּ הַקְּרָא "שְׁפָט אַמְתָה" בָּלְבָד, לְפִי שַׁהָוָא רַק בְּטוּל הַיָּשָׁר, וְזֹה אַזְן "אַמְתָה" גָּמוֹר שְׁהָאַמְתָה הָוָא שְׁהִישׁ בָּטַל בְּמִצְיאוֹתָו מַפְשָׁש, לְפִי שְׁכָלָא קְמִיהָ כָּלָא חָשֵׁב. עַל כֵּן נִקְרָא רַק "שְׁפָט אַמְתָה".

דַע עַלְיוֹן" הָוָא מַלְמְטָה לְמַעַלָה: שְׁלָמָעָלָה הָוָא הַיָּשָׁר, וְלַמְטָה הָוָא אַזְן, שְׁכָלָא קְמִיהָ כָּלָא חָשֵׁב.

זֹהוּ "הָאַמְתָה הַאַמְתִּי", שַׁהָוָא בְּטוּל בְּמִצְיאוֹתָו מַפְשָׁש וְזַהוּ: "תַּתְנוּ אַמְתָה לְיְעַקְּבָּ", שְׁיַמְשָׁה בְּחִינּוֹת "אַמְתָה לְאַמִּתָּה" בְּבְחִינּוֹת "שְׁפָט אַמְתָה".

או כָּמוֹ שְׁאַנְחַנוּ רֹאוִים לַמְטָה בְּנֶפֶשׁ הַאֲדָם: שִׁישׁ בְּחִינּוֹת אַקְבָּה וְוִירָאָה פְּתָאִין דְּהַיָּנוּ, אַקְבָּה וְוִירָאָה שְׁהַנְּפֹשֶׁת מַשְׁגַּת מַעַצְמָה עַלְיָהּ, חַתְּבּוֹנָנוּת,

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אל-ק'כם תלכו כו' -תרכ"ט/ט' 1869

through the preface of Shema and "And you shall love," by which one comes to love—

that is, "avah" (love) from the language of desire and yearning, etc.

And there is a higher level of love and fear—

meaning the love and fear that come from above into the lower level of love and fear.

And this is "You will give truth to Yaakov"—that within the lower level of love and fear is drawn the higher level.

And according to the above—that there are three levels: "lip of truth," "truth," and "absolute truth"—

it can be said that Yaakov is the attribute of truth because Yaakov belongs to the World of Atzilus,

where there is the revelation that "everything before Him is considered as naught."

And "You will give truth to Yaakov" means that the level of absolute truth should be drawn into him.

And the matter is as follows: it is written, "Is there a tree in it or not?"—meaning He commanded them to see if there was a tree, which implies *eitz* in the sense of counsel and wisdom (*etzah v'shoshiyah*)—

i.e., whether it is illuminated there only by the level of *Chochmah* alone, or if it is *ayin*,

which is higher than *Chochmah*, as it is written, "And *Chochmah* is found from *ayin*."

For *ayin* is higher than the level of the Tree of Life, which is *Chochmah*, as it is written, "*Chochmah* gives life..."

And this is [the meaning of] "You will give truth to Yaakov"—that it draws from the level of the true *ayin*, which is *Kesser Elyon*.

For Yaakov is the "middle bar that passes through from one end to the other"—

ועל-ידי הקדמת "שמע" ו"אהבת", שעליידי זה בא
—ליידי אהבה

ש"הו"א אהבה לשון רצון ותשוקה כו

ויש בוחינת אהבה ויראה עילאיין

דרכו, אהבה ויראה שנמשכין מלמעלה בוחינת
אהבה ויראה פהאיין

וזהו "תתן אמת ליעקב"—שבוחינת אהבה ויראה
תפאיין גמיש בוחינת אהבה ויראה עילאיין כו

ולפי פ"ל, שהוא ג' בוחינות: "שפט אמת", "אמת",
ו"אמת לאmittot"—

יש לו מיר שיעקב הוא ממדת האמת, לפי שיעקב בעל
עולם האצילותות

ששם הוא הגילוי שבלא קמיה כלל חשביב כו

ונ"תתן אמת ליעקב" הינו שמיישד מבחן אמת
לאmittot כו

—ובעננו הוא, דינה כתוב: "ביש בה עז אם אין

וכיינו שצום לראות אם יש בה עז, שהוא מלשון
עזה ותשושה,

דרכו, שאינו מאייר בה רק בוחינת חכמה
בלבד או אין

שהוא למעלה מבחן חכמה, וכמו שכתוב:

שם קמיה מאיין תפץא
דרכו, שהוא בוחינת חכמה, וכמו שכתוב: "החכמה
תפץ".

וזהו "תתן אמת ליעקב"—הינו שנישך מבחן
אין האמת, שהוא בוחינת כתר עליון כו

כפי יעקב הוא "ברית המתכוון המברית מון הקאה אל
הקאה",

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אל-ק'יכם תַּלְכֵו כ' -טרך"ט/ט' 1869

and this is the concept of Yaakov being written full with a *vav*,
 for the *vav* is the letter of truth, and Yaakov is also truth.

וְזֹהוּ עַנְנֵו שֵׁיעַקְבָּ מֶלֶא בָּנוּ
 וְהִנֵּנִי שֵׁהָנוּ הִיא בְּחִינַת "אֹת אֶמֶת", וַיַּעֲקֹב הַוָּא
 ". גַּמְ-כָּנִי "אֶמֶת".

And the idea of Yaakov being written full with *vav* is the level of *emes la'amito*—a very lofty flow from the level of Kesser.

וְעַנְנֵו שֵׁיעַקְבָּ מֶלֶא בָּנוּ, הַוָּא בְּחִינַת "אֶמֶת לְאֶמֶיתוֹ",
 הַמְשָׁכָה עַלְיוֹנָה מִאֵד מִבְּחִינַת כָּתָר.

And this is the concept of “Amen v’Amen” being equal in gematria to “Yaakov” written with *vav*.

וְזֹהוּ עַנְנֵו "אָמֵן וְאָמֵן" בְּגִימְפְּרִיאָא "יַעֲקֹב" מֶלֶא בָּנוּ.

That is, for “Amen” is gematria *Havayah-Adnus*, which is the concept of *ma’achal*—

וְהִנֵּנִי, כִּי "אָמֵן" הִיא בְּגִימְפְּרִיאָא "הָוִי"-אָד

it is only the drawing down of the name *Havayah* into the name *Adnus*, which is a drawing from the Tree of Life—

שַׁהְוָא עַנְנֵו "מְאַכֵּל", שַׁהְוָא רַק הַמְשָׁכָת שֵׁם הַוָּי
 ', בְּשֵׁם אָד

the level of “You have planted eternal life within us,” which is the level of *neti’ah*.

שַׁהְוָא הַמְשָׁכָה מְאַלְנָא דְּחִי, מִבְּחִינַת "חִי" עַולָּם
 בְּטֻעַ בְּתוֹכָנוּ, שַׁהְוָא בְּחִינַת גְּטִיעָה

And this is what is written: “A righteous person eats to satisfy his soul”—

—וְזֹהוּ מָה שְׁפָתּוֹב: "צָדִיק אָכֵל לְשָׁבָע נְפָשׁוֹ

meaning that it is only a drawing to the level of *nefesh*, a drawing of *Havayah* into *Adnus*.

דְּהִנֵּנִי, שַׁהְוָא רַק הַמְשָׁכָת לְבִחִינַת נְפָשׁוֹ, שַׁהְוָא
 הַמְשָׁכָת שֵׁם הַוָּי בְּשֵׁם אָד

But “Amen v’Amen” is the gematria of “Yaakov” with *vav*—the drawing of the *vav* into Yaakov,

אָכֵל "אָמֵן וְאָמֵן" הַוָּא בְּגִימְפְּרִיאָא "יַעֲקֹב" בָּנוּ

which is higher than the Tree of Life—meaning a drawing from the name *Havayah* itself.

שַׁהְוָא הַמְשָׁכָת הַוָּו בְּיַעֲקֹב, שַׁהְוָא לְמַעַלָּה מִבְּחִינַת
 ", אַיִלְנָא דְּחִי

And this is the concept of “Toldos” written full with two *vavs*.

וְהִנֵּנִי, שַׁהְוָא הַמְשָׁכָה מִשֵּׁם הַוָּי עַצְמוֹ.

For behold, it is written: “These are the generations of the heavens and the earth,” full with two *vavs*.

וְזֹהוּ עַנְנֵו "תּוֹלְדוֹת" מֶלֶא בְּשַׁנִּי וּוֵי"ן

After that, every “toldos” is written deficient without *vav*—except for “These are the generations of Peretz,”

דְּהִנֵּה בְּתִיבָה: "אֶלָּה תּוֹלְדוֹת הַשְׁמִים וְהָאָרֶץ", מֶלֶא
 בְּשַׁנִּי וּוֵי"ן

which refers to Moshiach, and there too it is written full with two *vavs*.

וְאַחֲרֵכֶת, כָּל "תּוֹלְדוֹת" הַוָּא קָסֵר וּוּ, רַק "אֶלָּה
 תּוֹלְדוֹת פְּרָץ", שַׁהְוָא קָאֵי עַל מִשְׁיחָה, כְּתוּב גַּמְ-כָּנִי
 מֶלֶא בְּשַׁנִּי וּוֵי"ן

And this matter of the two *vavs* is like Yaakov written with *vav*, for Yaakov is the level of truth,

וְהִנֵּנִי, שַׁעַנְנֵו שַׁנִּי וּוֵי"ן הַוָּא כְּמוֹ "יַעֲקֹב" מֶלֶא בָּנוּ

and “Yaakov” written full is the level of *emes la'amito*.

כִּי "יַעֲקֹב" הַוָּא בְּחִינַת "אֶמֶת", וַיַּעֲקֹב מֶלֶא הַוָּא
 בְּחִינַת "אֶמֶת לְאֶמֶיתוֹ".

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אלקיים תלכו כו' - ترك"ט/ט' 1869

So too is the concept of “Toldos” written full with two *vavs*—a drawing of the higher *vav*, which is *emes la'amito*, into the lower *vav*.

And now it can be explained why Yaakov took the *vav* as collateral from Eliyahu.

The matter is as follows: behold, it is brought in the sources of the Beis Yosef that Eliyahu the prophet corresponds to the name *Havayah*,

only that the letters yud, hei, and *vav* are together, and the final hei is distant—being in a separate word.

And the matter is as follows: it is written, “Send Your light and Your truth,” and the Midrash expounds:

“Send Your light and Your truth” refers to Moshiach and Eliyahu the prophet—

“Your light” is Moshiach, as it is written, “Oil for lighting,” and “Your truth” is Eliyahu.

For behold, regarding Eliyahu it is written, “And he will turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers.”

This means: “Fathers” corresponds to the level of yud-hei, and “children” to the level of *vav-hei*—the level of the middos.

And behold, in exile it is written, “The Name is not complete”—meaning that the level of yud-hei does not illuminate into *vav-hei*.

But regarding Eliyahu it is written, “He will return the heart of the fathers to the children,” meaning that through Eliyahu there will be a drawing that completes the Name—

meaning that the level of yud-hei itself will be drawn into *vav-hei*.

The root of this drawing is from Kesser, and this is the concept of the upper *vav* drawn into the lower *vav*—as in “Toldos” written full with two *vavs*.

—וכו הוא ענין “תולדות” מלא בשני וויין
ששהה המשכת בחרינתו ו עילאה, שהיא אמת לאמתו, בבחינתו ו תפאה
ועתה יש לומר מה שיעקב נטלאת קוו במשפכו מאליו.

ו והענין הוא, דהנה איתא במקורות אκורות של
הבית יוסף שאליהו הביבא הוא בחרינת שם הו.

ראק שם יוזה א"דנו הם מערבים, ופה"א
האחרונה היא מחלוקת כו, שהיא במחבה אחרת
והענין הוא, דהנה כתוב: "שלוח אורך ואמתה",
ונדרש במדרש:

שלוח אורך ואמתה" קאי על משיח ואליהו הביבא
אורך—זה משיח, וכמו שכתוב: "שמון למאור",
ואמתה—זה אליהו.

דהנה באליهو כתוב: "והשיב לב אבות על בנים ולב
בניים על אבותם".

ו הינו, ש “אבות” הוא בחרינת יוזה א"ד, ובנים
הוא בחרינת וורה א", בחרינת המדותכו.

והנה ב글ות כתוב: "אין השם שלם", שאינו מאייר
בחינת יוזה א"ד בורה א".

אבל באליهو כתוב: "והשיב לב אבות על בנים",
—כינויו, שעלייך אליהו יומשך שינה השם שלם

שינה התגלות בחרינת יוזה א"ד בורה א".

והרש להמשכה זו הוא מהכתר, וזהו ענין "זו
**עלאה" שגמיש ב"ו תפאה"—תולדות מלא
בשני וויין".**

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אל-ק'יהם תלכו כו' - ترك"ט/ט' 1869

And this is why Eliyahu is called “Your truth”—because he is the level of *emes la'amito* (absolute truth),

for he draws a revelation of the level of *emes la'amito*.

And this is why Yaakov took the *vav* as collateral from him—so that he would come and herald to his children, etc.

And now it can be explained what is the matter of the five *vav*’s in this verse.

The matter is as follows: our Sages said, “Whoever brings joy to the groom merits Torah, which was given with five voices.”

Now, “voice” (*kol*) and the letter *vav* are both of the same nature—because *vav* represents drawing down, and “*kol*” is also an expression of drawing.

To understand the concept of the five voices: the idea is as follows—

The five times “voice” (*kol*) equals in gematria the word “Peras” (פרת).

And it is written: “And a river went out from Eden to water the Garden, and from there it was divided and became four heads...”

And the name of the fourth river is Peras (*Euphrates*), and our Sages said this refers to the original Peras—

meaning the river that flows out of Eden.

And our Sages said: “And a river goes out from Eden”—what is the name of this river? Yovel is its name.

Yovel refers to the fiftieth gate of *Binah*, even Moshe did not merit the fiftieth gate of *Binah*,

as it is written: “You made him slightly lacking from Elokim.”

Fifty gates were created in the world, and all were given to Moshe except the fiftieth gate of *Binah*.

For the fiftieth gate of *Binah* connects *Ayin* and *Yesh*, which are *Chochmah* and *Binah*.

וזהו שנקרה אליו אמתך, שהוא בحقيقة אמתה, לאמתות כו',

לפי שהוא ממשיך התגלות בحقيقة אמתה לאמתות כו'.

וזהו שנintel יעקב את קנו במשמעותו מאותו, כדי שיבוא ויבשר את בנו כו'.

ומעתה יש לומר מהו ענין חמישה ווין שבסוף זה

הענין הוא, דהנה אמרו ר'יל: כל העמלה אמתה. חמוץ זוכה לתורה שנתנה בבחינת חמישה קולות.

והנה “קול” ו”נו” הם בבחינה אמתה, כי זו הוא הממשכה, וקול גם-כון הוא בבחינת המשכה.

ולקביין מהו ענין חמישה קולות, הענין הוא:

דהנה ה'פ “קול” בגימטריה פרת.

והנה כתוב: “וננה יוציא מעין להשאות את הגן, ומשם יפרד והיה לא רקעה ראנשימים” כו'.

ושם הננה קרביעי הוא פרת, ואמרו ר'יל: “הוא פרת דמעיקרא

דביננו, שהוא הננה היוצא מעין כו'.

והנה אמרו ר'יל: “וננה יוציא מעין”—מה שמו של הננה? יובל שמו.

יובל” הוא בבחינת שער חמימות דבינה, שאפילו”ו, ממשה לא זכה לשער הננו”ן דבינה

ויקמו שכתבוב: “וותחצרהו מעט מלאקים

נו”ן שערם נבראו בעולם, וכולם נתנו לממשה, והוא מושער הננו”ן דבינה כו

והיינן, ששער הננו”ן דבינה הוא מחבר בבחינת “אין” ייש, שהוא בבחינת חכמה ובינה

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אל-ק'ם תַּלְכֵו כו' -תרכ"ט/1869

And this is an extremely lofty level, for any connector must be higher than both sides it unites.

And thus, in the fiftieth gate of *Binah* there is the revelation of *Kesser*, etc.

For revelation through the letter *hei* is in *Binah*, etc., and the river that goes out from Eden is the level of the upper *vav*—Yaakov written full—

the level of absolute truth. And “from there it separates and becomes four heads”—

this corresponds to the letter *shin* with three heads and the *shin* with four heads.

The *shin* with three heads corresponds to *Chesed, Gevurah, Tiferes*; the *shin* with four heads is *Chesed, Gevurah, Tiferes, Malchus*—

the fourth leg of King David. That is, it is the drawing from the level of river into the middos and *Malchus*.

And Peras (Euphrates) is the original one, corresponding to the river that flows out of Eden itself,

and it is numerically equivalent to five times “kol” (voice).

That is, afterward it is drawn into the aspect of four heads as well, and this is the meaning of “yipared”—

referring to *Pshat, Remez, Drush, Sod*—that Torah is drawn into the framework of *Pardes*.

And this is the idea of the five voices: the essence of the river as it is, and then what is drawn into the four heads.

And this is the concept of the five *vavs*, which are also this level.

And this is [the meaning of] “Whoever brings joy to the groom merits Torah that was given with five voices.”

For a groom is the concept of *chut darga*—a descent from a higher level.

That is, in order to draw down the level of *vav* into *hei*, there must be a descent.

שַׁהוּא בְּחִנָּה גְּבוּהָ מֵאַד כֹּו', שֶׁכֹּל מַחְבֵּר אַרְיךָ
שְׁיִהְיָה לְמַעַלָּה מִשְׁנִים

וּמִינְג, שְׁבָשָׁעָר הַנוּן דְּבִינָה הוּא הַתְּגִלוֹת הַכְּתָר
כֹּו.

כִּי הַתְּגִלוֹת עַיִן ה' הַוָּא בְּבִינָה כֹּו', וְהַנְּהָר הַיּוֹצָא
—מֵעַדְן הַוָּא בְּחִנָּת וּעַילָּה, יַעֲקֹב מַלְאָ

בְּחִנָּת אַמְתָּה לְאַמְתָּה כֹּו', וּמַשְּׁמִים יִפְרֵד וְהִיא
—לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים

וּמִינְג שִׁישׁ "שִׁי"ן" שֶׁל ג' רָאשִׁים, וַיֵּשׁ "שִׁי"ן" שֶׁל
ד' רָאשִׁים

שִׁי"ן" שֶׁל ג' רָאשִׁים הִיא בְּחִנָּת חַגְתִּי, וּ"שִׁי"ן"
—שֶׁל ד' רָאשִׁים הִיא חַגְתִּי תְּמִלְכּוֹת

שַׁהוּא בְּחִנָּת רְגֵלָה רְבִיעָה שֶׁל זָוּד מְלָכָא, וּמִינְג
שַׁהוּא הַמְשִׁכָּה מִבְּחִנָּת נְהָר לְבְחִנָּת מְדוֹת וּמְלֹכוֹת

וְהַנְּהָר הַוָּא צְמַעְקָרָא, שַׁהוּא בְּחִנָּת הַנְּהָר הַיּוֹצָא
—מֵעַדְן מַמְשֵׁךְ

וְהַוָּא בְּגִימְטְּרִיאָה ה' פ' קּוֹל
וּמִינְג, שָׁאַמְרָכְךָ נְמַשְּׁךָ גַּמְ-כָּן לְבְחִנָּת ד' רָאשִׁים,
—וּזְהָוּ יִפְרֵד

שַׁהוּא פְּשַׁט רְמֹז דָּרוֹשׁ סָוד, שְׁגַם מְשִׁכָּה הַתּוֹרָה
בְּבְחִנָּת פָּרָךְ ס.

וְזָהָוּ ה' קּוֹלּוֹת—קִינְנוּ עַצְמוֹת הַנְּהָר כְּמוֹ שַׁהוּא,
וּמָה שְׁגַם שָׁאַמְרָכְךָ אַחֲרָכְךָ בְּבְחִנָּת ד' רָאשִׁים

וּזְהָוּ ה' וּי"ן, שַׁהוּא גַּמְ-כָּן בְּחִנָּה זֹ

וּזְהָוּ: "כָּל הַמְשִׁמְמָה אֶת הַקְּתָנוֹ זָכָה לְתּוֹרָה שְׁנַתָּה
בְּחִמְשָׁה קּוֹלּוֹת".

וּמִינְג, כִּי "חַפְנוּ" הַוָּא "חַוִּת דְּרָגָא

דְּקִינְנוּ, שְׁכַדְיַי לְהַמְשִׁיךָ בְּבְחִנָּת הַוָּו לְהָא, אַרְיךָ
לְהִיוֹת יְרִיךָ

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אלקיים תלכו כו' - ترك"ט/ט' 1869

And therefore, one must bring joy to the groom—this is the drawing of *yud-hei* into *vav-hei*,

as it is written: “And I was with Him as a delight, day by day”—this refers to *Chochmah* and *Binah*.

And when the delight is drawn into the *vav*, and it becomes the joy of the groom,

then he can become *chut darga*, to be drawn downward into the *hei*, etc.

And this is: “He merits Torah given with five voices,” for Torah is the level of *vav*,

for Torah is called “eternal life You have planted,” which is the level of *vav*, the letter of truth.

And it is drawn through five voices, which is the river that flows from Eden,

and from there it separates into the framework of *Pardes*, etc., which is unified with the joy of the groom, etc.

However, behold it is written: “*kol kol kol yekab*”—the first lacking a *vav*. The idea is as follows: behold, now the bride (פָּלָה) has no voice.

And this is because the *vav* is not presently illuminating within the final *hei*, i.e., the *vav* (ו') is not shining into the *hei* (ה') of Hashem's name.

This is reflected in the name “*אליהו*” where the *yud-hei-vav* (ה'ו'ה'ו) are distant from the final *hei* which is in another word.

However, in the future it is written: “Soon Hashem our G-d will hear in the cities of Yehudah... the voice of the bride” (Jer. 33:11)—i.e., the bride too will have a voice.

And this is because the *vav* will actually illuminate into the *hei* of the bride.

In general, “the voice is the voice of Yaakov” refers to Torah and *Tefillah*—Torah is revelation of the *vav*, and *Tefillah* is whispered, as it says: “and her voice shall not be heard.”

וליה ציריך לשפט את החתן, שהוא ענינו המשכה יומ"ד-ה'א בנויה"א.

וכמו שפטות: “וְאֵת הַיּוֹם אֲצַלּוּ שְׁעִשְׁוּעִים יּוֹם יּוֹם”—שַׁהוּא בְּחִינָת חַכְמָה-וּבִינָה וְשַׁגְמָשׁ מִבְּחִינָת שְׁעִשְׁוּעִים בָּנוֹ, וְנַעֲשָׂה שְׁמַחַת חַתָּן, אוֹ הוּא יָכוֹל לְהִזְמִין “חַיָּה זֶרֶא”, לְנַמְשָׁךְ לְמַטָּה בָּה"א כו'.

וְזהוּ: “זָכָה לְתֹרַה שְׁגַתְנָה בְּחִנָּה קָולֹת”, כי תֹרַה הִיא בְּחִינָת זוֹ שְׁבָרִי תֹרַה נִקְרָאת “חַיָּה עֹלָם נִטְעָה” כ"ר, שַׁהוּא בְּחִינָת זוֹ—אות אַמְתָה, גַּנְמַשְׁכָת בְּחִנָּה קָולֹת, שַׁהוּא הַבָּרָק יְזִיאָה מַעַן וּמִשְׁמָן יִפְרַד בְּבְחִינָת פָּרֶד”ס כ"ו, שַׁהוּא עֲנָנוֹ אַחֲד עַם שְׁמַחַת חַתָּן כו'

אֵת הַנְּהָרָה כְּתוּב הַקָּל יְעַקֵּב קָלָא קָדְמָה חָסֶר גַּיְיָו, וְהַעֲנָנוֹ הוּא דְהִנְהָרָה עַפְתָה בְּבְחִינָת פָּלָה אֵין קָל

וְהַיָּנוּ לְפִי שָׁאַיְנוּ מְאִיר עַפְתָה בְּבְחִינָת זַיְן בָּה"א

וְזַהוּ שְׁיוֹד ה"א זַיְן שְׁבָאַלְהָוּ מְרוֹזָק מַה"א אַחֲרוֹנָה, רָק לְעַתִּיד לְבֹזֹא כְּתוּב מַהְרָה ה' אַלְקִינָו יִשְׁמַע בְּעֵרִי יְהִוָּה קָול חַתָּן פּו' וּקָול פָּלָה שָׁגָם לְפָלָה יְהִוָּה בְּחִינָת קָול וְהַיָּנוּ לְפִי שִׁיהְנָה גָּלוּי בְּבְחִינָת זַיְן זַיְן מִפְשָׁת בְּבְחִינָת פָּלָה,

וְזֶרֶךְ קָל הַקָּל קָול יְעַקֵּב קָאֵי עַל בְּחִינָת תֹּרַה וְתִפְלָה, תֹּרַה הִיא בְּבְחִינָת גָּלוּי זַיְן, וְתִפְלָה הִיא בְּלָחֵש וְתִשְׁאֵי וּכְמוֹ שִׁפְתּוֹב וּקְוֹלָה לֹא יִשְׁמַע

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אלקייכם תלכו כו' - ترك"ט/ט' 1869

Therefore, the first “voice” in the verse is written (deficient) of the vav, while the second “voice” is written (with a vav), since Torah is the full revelation of the vav which is called “eternal life.”

And the matter of the fifteen words (ט"ו תיבין) in this verse: fifteen corresponds to the letters yud-hei (ה-י), because the vavs are drawn from yud-hei.

The source of the drawing down (of the vavim) is from yud-hei. This also explains the fifteen praises in “Yishtabach,” since the source of their drawing down is from yud-hei.

Now, with this it will be understood the matter of what is written in Shir HaShirim: “His left hand is under my head” (appearing twice), which corresponds to the four expressions of redemption: “I will bring you out, I will save you, I will redeem you, I will take you.”

The explanation is, that in Targum Yonasan it is interpreted: the first instance of “His left hand under my head” refers to the Exodus from Egypt, when initially, at the moment of the Exodus, “His left was under my head,” elevating them to the level of “head,” as in “Yisrael, My firstborn” (i.e., li rosh).

Afterward, “His right hand embraces me” is explained as referring to the Manna and Clouds of Glory.

Later it says, “On my bed at night,” referring to the exile.

Then again it is written: “His left hand is under my head, and His right hand embraces me,” referring to the future redemption.

For the future redemption is called “קץ הימין” (the end of the right side).

And the meaning is that although it says now “His right hand embraces me,” nevertheless afterwards there was exile.

For it is said: “He has turned back His right hand.”

ועל כן פתוחה הקל קדמאותה חסר ני"ו וקלא בתרייה
 הוא מלא ני"ו לפי שבתורה הוא בבחינת גלי בבחינת
 ני"ו שגURA תוי עולם פו

והנה בבחינת ט"ו פיבין שנמצא בפסוק זה, עננו
 הוא לפי שט"ו הוא בבחינת י-ה

וכינו שגURIו גמישכים מבחינת י-ה שמקור
 המקשכה הוא בבחינת י-ה, וזה גם כן עננו ט"ו
 שכחיהם שביישטבה לפי שמקור המקשכה הוא
 מבחינת י-ה פו

והנה בזיה יובן עננו מה שפטוב בשיר השירים
 שמאלו מחת לראשי בית פעמים שנן עננו ארבע
 הלוונות יהי לך,

וכנו הוא דהנה במרגום יונטו מפרש שמאלו תחת
 לראשי הראשו קאי על יציאת מצרים, שמקחה
 בשעה יציאת מצרים היה שמאלו מחת לראשי
 שנטעלו לבחינת ראש שגURA ישראלי לוי ראש
 ואחר כה וימינו תחבקני אפרש שהוא הלו ועננו
 כבוד כו, פ',
 ואחר כה נאמר על משכבי בלילות שהוא עננו גלוות
 שהוא עננו האלה שינה לעתיך לבוא

ואחר כה כתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני
 שהוא עננו האלה שינה לעתיך לבוא

שהאלה שלעתיך לבוא נקראת קץ הימין
 והנו שעה אף שגURA וימינו תחבקני מכל מקום
 אף על פי כן אחר כה היה בבחינת גלוות
 והינו לפי שנאמר השיב אחור ימינו

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אל-ק'ם תילכו כו' - ترك"ט/ט' 1869

The explanation is that there are two kinds of "right"—there is chesed (kindness) and there is another chesed.

One chesed is called "Chesed Olam" (eternal kindness), and the other is called "Rav Chessed" (abundant kindness).

Now, in the level of Chesed Olam, it is possible for the verse "He turned back His right hand" to apply.

And this is what is written: "And I said, this is my weakness—the years of the right hand of the Most High" (Tehillim 77:11), meaning that my weakness in exile comes from a change in the right side.

That is, the exile is due to a change in the Divine right, because "He has turned back His right hand."

But the future redemption is called ק'ן הימין because it is the revelation of Rav Chessed, of which it is said "there is no left side in that world."

Therefore, in this redemption there will be no changes at all.

This is what we say in the Ne'ilah prayer of Yom Kippur: "The crown of the right," i.e., that it is entirely right, and there is no left in that world.

And in the future there will be a revelation of this right side, which is Rav Chessed, through the preparation of saying Shema now, as explained in previous discourses.

And all this will be when "after the Lord your God you shall walk," and afterwards "and to Him you shall cleave," becoming truly united with G-dliness as one.

NOTE Summary

The discourse opens by linking the verse "בונה ירושלים ה' נקחי יישרָאֵל יכִּבֶּס" to the rebuilding of Jerusalem not only as a physical city but as a reflection of inner spiritual reconstruction. The *Nidchei Yisrael*—the exiles, both literal and metaphysical—are gathered and healed by Hashem, Who is described as "Healer of broken hearts." This introduces the concept that even within destruction lies the root of redemption.

The Rebbe Maharash explains that all the exiles and sufferings of the Jewish people are rooted in Divine concealment, orchestrated not as abandonment, but as preparation for a revelation of a higher Divine light.

וְהִנֵּנוּ לְפִי שָׁאֵת יְמִין וְאֵיתָ יְמִין דְּהִנֵּנוּ אֵיתָ חֶסֶד
 אֵיתָ חֶסֶד, אֵיתָ חֶסֶד
 אֵיתָ חֶסֶד דְּאָקְרֵי חֶסֶד עַוְלָם וְאֵיתָ חֶסֶד דְּאָקְרֵי רַב
 חֶסֶד,
 וְהִנֵּה בְּבִחִינַת חֶסֶד עַוְלָם יָכֹל לְהִיּוֹת הַשִּׁיבָּא אַחֲרָיו,
 יְמִינָו,

וְזַהֲוָה מָה שְׁבַתּוֹב וְאָמֵר חַלּוֹתִי הִיא שְׁנָוֹת יְמִין עַלְיוֹן

וְהִנֵּנוּ מָה שְׁחַלּוֹתִי בְּגַלְוָה זוּ הוּא לְפִי שְׁנָוֹת יְמִין
 עַלְיוֹן שְׁנָעֵשָׂה שְׁנָוֹי בְּבִחִינַת יְמִין לְפִי שַׁהֲוָא בְּחִינַת
 הַשִּׁיבָּא אַחֲרָיו יְמִינָו,

אָכְלָה הַגָּאֵלה דְּלֹעֲתִיד נִגְרָאָת ק'ן הַיְמִין וְהִנֵּנוּ לְפִי
 שַׁהֲוָא הַגָּלוּי שְׁמָמְבִחִינַת רַב חֶסֶד דְּלִית שְׁמָאָלָא בְּהָאִי
 עַלְמָא,

וְעַל פָּנָים לֹא יְהִי בְּבִחִינַת גָּאֵלה זו שְׁוּם שְׁנָוֹים כָּלֶל

וְזַהֲוָה מָה שְׁאָנָהָנוּ אָוּמָרִים בְּגַעַלְהָ שֶׁל יּוֹם כְּפֹרְתָּה
 יְמִינָו דְּהִנֵּנוּ שְׁפּוֹלָו יְמִין דְּלִית שְׁמָאָלָא בְּהָאִי עַלְמָא

וְלֹעֲתִיד יְהִי גָּלוּי בְּחִינַת יְמִין זו שַׁהֲוָא בְּחִינַת רַב
 חֶסֶד פּוֹ, עַל יָדֵי הַקְּרָעָת שְׁמָעַ דְּעַכְשִׁיו כְּמוֹ שְׁנָתְבָאָר
 בְּקָרוֹשִׁים הַקּוֹרְמִים

וְכָל זו יְהִי כְּשַׁאֲחָרִי ה' אַל-ק'ם תִּלְכוּ כו', וְאַחֲרָיו
 כֶּד וּבוֹ תַּקְבּוּן שִׁיתְאָחָדוּ עִם אַלְקָוֹת מִפְשָׁש שִׁיקָּיו^{לְאַחֲדִים וְר' ל'}

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אל-קִיָם תָלִיכו כו' -תְּרֵך"ט/1869

Drawing on the metaphor of “**אֵל נִכְסָה**”—a G-d Who hides out of love—the discourse highlights that Hashem’s hiddenness is itself a mode of intense closeness. This paradox plays a central role: the descent into exile is not merely a punishment but a strategy to elicit a greater ascent.

The theme of dual “Yemins” (right hands) is pivotal: one being *Chesed Olam* (eternal kindness) and the other *Rav Chesed* (abundant kindness). The earlier redemptions, including the Exodus, were rooted in *Chesed Olam*—still subject to change and concealment. But the future redemption is drawn from *Rav Chesed*, where “**לֹית שְׁמַאֲלָא בָּהָא עֲתִיקָא**”—there is no left side at all, only unchanging right. This kind of *Geulah* will not be followed by exile, as it represents the unshifting essence of Divine love.

Further, the Rebbe Maharash cites the Midrash on the verse “**יָבָא אַרְיִי בְמַזְלָא אַרְיִי**”—the idea that the destruction of the Beis HaMikdash in the month of Av (Leo, the lion) was also preparation for its rebuilding by the “Ari” above, a higher spiritual lion representing G-dliness in its pure form. The lion that destroys is the same archetype that will ultimately rebuild.

He then deepens the explanation with the Shechinah’s fall and concealment, showing how it retreats higher with each exile to prepare for a greater descent later. Each generation, by enduring and transforming suffering, prepares vessels for a revelation even the Avos (patriarchs) could not access. The culmination will be a world that contains the full expression of *Yemin Elyon*, unshakable Divine compassion, where “**בְּתַרְכִּינְךָ**” is revealed—the crown of Hashem’s right side.

Practical Takeaway

Moments of darkness—personal or national—are not proof of distance from G-d, but rather signs of His most intimate involvement. The concealment itself is purposeful, creating vessels for a higher light. When one finds oneself in a state of “**חוּרְבָּן**”—emotionally, spiritually, or materially—this is the precise moment to prepare for a “**בְּנוּנָה**”—an enduring, redemptive transformation. Living with this consciousness reshapes exile into an active stage in the process of *Geulah*.

Chassidic Story

In the late 1870s, a Chassid came to the Rebbe Maharash broken and downtrodden, having lost his business and home due to a series of economic downturns. He cried to the Rebbe, “How can I say ‘Baruch Dayan HaEmes’ when everything feels lost?”

The Rebbe Maharash looked at him and said:

“You are like someone who walks into a blacksmith’s forge and panics at the heat, not realizing that the fire is meant to mold iron into something new and strong. The fire is not destruction—it is preparation. If only you knew what strength Hashem is preparing in you.”

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Re'eh
אחרי ה' אל-ק'ר'בם תַלְכֵד כו' -תרכ"ט/1869

A year later, the same Chassid returned with news that a distant cousin had offered him a surprising opportunity abroad, which not only restored his fortunes but allowed him to fund a new mikvah for his town.

“Now,” the Rebbe said, “you understand what it means that ‘His left hand is under my head and His right hand embraces me.’ First the exile lifts you, then the closeness holds you forever.”

(Source: *Sichos of the Rebbe Rayatz, Toldos Rabbeinu Shmuel*, vol. 1)

END NOTE]